

Een verrassende contactallergie

Lisette Berntsen-Zandbergen¹, Floor Garritsen²

CASUS 1

Een 64-jarige patiënte heeft sinds twee jaar last van huidafwijkingen in het gezicht, met daarbij jeuk en schilfers. Zij heeft geen klachten op de rest van het lichaam. Via de huisarts is een lokale behandeling gegeven met triamcinolonzalf, ketocozolcrème, elidelcrème en vaseline. Dit werkt echter slechts kortdurend. De patiënte heeft ook last van een donkere verkleuring in het gezicht. Zij heeft een blanco dermatologische voorgeschiedenis en is niet atopisch. Zij gebruikt geen gezichtsreiniger of zonnebrandcrème. Zij smeert een eigen dagcrème en verft de haren al meerdere jaren, zonder verdere problemen. Zij kan zich geen andere trigger van de klachten herinneren of voorstellen.

Bij het lichamelijk onderzoek zien wij in het gelaat, bij de hals en de nek scherp begrensde erythematosquameuze plaques met lichenificatie. Het beeld kan klinisch passen bij een constitutioneel eczeem, maar is opvallend scherp begrensd en vooral gelokaliseerd op haar voorhoofd. Differentiaal diagnostisch wordt gedacht aan contact allergisch eczeem of fotosensitief eczeem.

CASUS 2

Een paar maanden later komt een andere, 72-jarige patiënte op onze polikliniek met klachten van jeuk, met daarbij erythematosquameuze plaques met hyperpigmentatie op het voorhoofd en coeur sinds een paar jaar. Hydrocortison- en triamcinolonzalf hielpen eerder onvoldoende. De patiënte smeert geen eigen zalven in het gezicht en draagt geen make-up. Zij verft wel de haren, maar ervaart daar geen andere problemen van. De patiënte is bekend met eczeem in de voorgeschiedenis en niet met allergieën. Ook zij kan zich geen duidelijke trigger voor deze klachten herinneren. Bij het lichamelijk onderzoek zien we op de wangen, voorhoofd en coeur scherp begrensde gehyperpigmenteerde plaques. De huid voelt glad aan met lichte lichenificatie. Differentiaal wordt gedacht aan een opvlamming van haar constitutioneel eczeem, of een contact allergisch eczeem met daarbij postinflammatoire hyperpigmentatie.

VERVOLG VAN DE CASUS

Aangezien de huidafwijkingen bij beide patiënten niet verbeteren met de lokale behandeling, opvallend scherp begrensd zijn en vooral duidelijk zijn op het voorhoofd, is epicutaan allergologisch onderzoek verricht. Omdat er anamnestic geen duidelijke trigger bestond, werd de Europese standaardreeks getest, een brede aanvullende reeks en hun eigen

producten. Bij beide patiënten kwam tot onze verrassing een positieve reactie op composietenmix (zie tabel) naar voren. Anamnestic leek er in eerste instantie geen relatie te zijn tussen deze positieve test en hun klachten, maar bij uitgebreid navragen komt naar voren dat beide patiënten bidden met chrysanten. Na het vasthouden van de chrysanten, wordt het voorhoofd en de borst aangeraakt. Dit dagelijks ritueel zit zo ingebed in het dagelijks leven bij de patiënten, dat zij er eerder niet aan hebben gedacht om dit te vermelden tijdens de anamnese.

Tabel. Composietenmix

Composietenmix	
(Snij) bloemen	Chrysanten, kamille, margriet en zonnebloemen
Tuinplanten	Paardenbloemen en korenbloemen
Groentes	Sla, witlof, andijvie etc. [3]

CONTACTALLERGIE GEASSOCIEERD MET RELIGIEUZE BEOEFENING

Chrysanten worden bij hindoeïstische tradities gebruikt in bloemenoffers. Deze bloemenoffers zijn om de goden te eren en te bedanken. [1]

Ook diverse andere religieuze beoefeningen kunnen een oorzaak zijn voor het ontstaan van een contactallergie. Zoals een contactallergie voor p-phenylenediamine (PPD) door het gebruik van henna tatoeages of een contactallergie voor kukum/bindi, wat in het Hindoeïsme gebruikt wordt om het voorhoofd te markeren met een rode kleur. Er is beperkte literatuur over de diverse religieuze tradities en contactallergieën die hierdoor kunnen ontstaan. [2]

VERLOOP CASUS & CONCLUSIE

Na het staken van het bidden met de chrysanten is het eczeem goed verbeterd bij beide patiënten.

Een contactallergie voor composietenmix kan een scherp begrensd eczeem in het gelaat veroorzaken door religieuze tradities. Bij het afnemen van een anamnese is het dus goed om rekening te houden met religieuze tradities en beoefening hiervan na te vragen.

¹ Verpleegkundig specialist, HagaZiekenhuis Den Haag polikliniek dermatologie

² Dermatoloog, Reinier de Graaf Ziekenhuis Delft en destijds werkzaam in Juliana Kinderziekenhuis en Hagaziekenhuis Den Haag

TREFWOORDEN

Contactallergie – composietenmix – chrysanten – religie - eczeem

GEMELDE BELANGENVERSTRENGELING

Geen

LITERATUUR

1. van der Velde P. Wat is hindoeïsme. [Internet]. NPO kennis. Beschikbaar via: <https://npokennis.nl/longread/7664/wat-is-hindoeïsme> Geraadpleegd op 13-06-2025
2. Hussain AN, Khanna R, Moshell AN. Allergic contact dermatitis associated with religious practices: review of the literature. *American Contact Dermatitis Society*. 2023 september 15: Vol. 34, N. 5.
3. Nederlandse Vereniging voor Dermatologie en Venereologie. Allergie voor composieten. [Folder]. NVDV. Versie 22-10-2019. Beschikbaar via: <https://nvdv.nl/folders/composieten-allergie-voor>

CORRESPONDENTIEADRES

Lisette Berntsen-Zandbergen

E-mail: n.zandbergen@hagaziekenhuis.nl